

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului : Parohiile cl. I. pe un an . . . 800 Lei Parohiile cl. II. . . . . 700 Lei Parohiile cl. III. și subclasă . . 600 Lei Pentru particulari . . . . . 500 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>MANUSCRISELE SE VOR TRIMITE PE ADRESA CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ.</p>	<p>Prețul inserțiunilor Concurs de prot. 1000 Lei. Parohii de cl. I 1000, de cl. II 800, de cl. III 600 Lei Celelalte publicații 1 cm. □ 3,50 Lei.</p>
--	--	--

Lupta noastră în răsărit

de: Pr. Dimitrie Blidariu

De un timp încoace în opinia publică s'au răspândit diverse știri lansate de dușmanii noștri privitoare la rostul războiului nostru în răsărit, și e bine pentru cunoștința tuturor să ne lămurim cât mai bine asupra acestui lucru, deaceea m'am străduit după modestele mele puteri să arăt în cele următoare pentru ce luptăm noi în răsărit?

Revoluția rusă dela sfârșitul războiului trecut, este o vărsare de sânge fără seamăn în istoria omenirii și urmările căreia încă nu pot fi arătate pe deplin.

Revoluția rusă, atât pentru istorie, cât și pentru omenire, este un adevăr, peste care nu se poate trece ușor. Cum va rămâne ea în istorie, se va vedea mai târziu.

Noi, românii nu putem trece cu vederea peste ea, ci trebuie să o cunoaștem, căci numai așa ne vom putea apăra și asigura viitorul nostru.

Fiind așezați de Dumnezeu pe acest colț de pământ, avem obligațiunea să-l lucrăm și să-l apărăm, și pentru acest scop este de lipsă să cunoaștem atât binele cât și răul care poate veni de dincolo de granițele noastre.

De lipsă este pentru noi românii să ne lămurim asupra înțelesului pe care-l are lupta noastră în contra slavismului, care astăzi este prezent în bolșevism și comunism, și care întocmai ca și țarismul urmărește o domnie în lumea întreagă prin răpiri și năvăliri.

Auzim foarte des vorbindu-se de misiunea României, despre destinul și viitorul ei.

Să ne întrebăm dar, care este misiunea României? Este, de a apăra atât popoarele din partea sudică de răsărit a Europei și de a apăra înșasi Europa, cu cultura și civilizația sa, împotriva sufletului asiatic, întruchipat prin comunism

ca formă politică și prin slavism ca formă de rasă.

În decursul veacurilor și până azi, poporul român a fost păstrătorul și reprezentantul sufletului european în acest colț de răsărit al bătrânei Europe, dar și un factor de ordine europeană împotriva slavismului amenințător.

Amintind acest lucru, trebuie să recunoaștem că misiunea poporului român este aceeași azi, ca și pe vremea lui Ștefan cel Mare — alietul lui Hristos — care se războia cu turcii anti-creștini.

Noi, românii aci formăm o insulă latină, într'un mare ocean slav. Apărându-ne pe noi, apărăm apoi și lumea cealaltă a Europei.

Istoria ne arată că în decursul vremii, domnitorii, voievozii și regii noștri și-au orientat politica și diplomația după puterile apusene, cari erau împotriva slavismului din răsărit, care urmărea slavizarea Europei, ca astfel tot continentul să devină o Panslavie.

Poporul român deși este un popor ortodox, adecă pravoslavnic ca și poporul rus, bine și-a dat seama că o trăire împreună cu lumea rusă slavă ar însemna pieirea noastră ca neam liber.

Poporul român a primit dela ruși propriu zis dela unii țari numai unele ofrande sau ajutoare, dar niciodată n'a primit ordinea politică rusească. El a trebuit să privească atât spre apus cât și spre răsărit. Spre apus, ca să înroleze sufletul european și spre răsărit, de a se apăra contra slavismului năvălitor.

Iată dar, care este misiunea României: lupta contra slavismului, înrăurită de sufletul latin al neamului românesc.

Ne-am născut și trăim aici de două mii de ani, dela Tisa, pe arcu Carpaților, peste Dunăre în Balcani, peste Nistru și dincolo de Bug se aude mândrul glas românesc, despre acestea ne mărturisesc cetățile de pe țărmul drept al Nistrului, precum și răzeșii moldoveni.

●● Vorba dulce mult aduce, tăcerea însă aduce adesea și mai mult. ●●

Suntem stăpâni pe acest pământ, căci tor-mează vechea Dacie și de veacuri îl apărăm sângerând din belșug pentru el. Aici este drumul de trecere și de legătură al Apusului cu Răsăritul. Acest pământ a fost mereu amenințat căci se află la răscrucea a două lumi.

Insași așezarea geografică a Țării noastre, bogățiile pământului, precum și existența noastră ca neam de origine latină, înconjurat de o lume slavă, ne arată foarte lămurit care este misiunea neamului românesc.

După cum a fost în trecut, este în prezent și va fi în viitor, misiunea României se definește așa: apărarea Europei împotriva lumii slave din răsărit și dacă înțelegem bine acest lucru, atunci și mai bine înțelegem pentru ce luptăm noi în răsărit împotriva bolșevismului.

Acest război poate fi caracterizat oricum din punct de vedere militar, din punct de vedere istoric și politic, este defensiv, adecă de apărarea împotriva năvălirii slave, care cu ori ce preț trebuie oprită cât mai mult spre răsăritul asiatic.

În aceste vremuri istorice, poporul român participă cu mari jertfe în războiul contra bolșevismului. Această luptă a neamului omenesc se dă pentru un nou suflu de viață, care va veni după război, pe care trebuie să-l câștigăm, căci altcum, suntem pierduți.

Noi nu avem nimic cu slavii din răsărit, ei totdeauna ne-au fost dușmani. Nimic nu ne aporie de ei, ci totul ne desparte. Drumul nostru se îndreaptă spre cultura din apus.

De douăzeci de veacuri suntem prezenți aici la toate luptele ce slavismul le-a dat pentru cotropirea Europei și totdeauna a pierdut. Nădăduim că și acum va fi așa.

Iată dar, pentru ce luptăm la răsărit!

Cântec de bunăvestire

*Transilvanie, la porțile însigurărilor tale
Cât vom aștepta cu sufletele strânse în chingi de tăcere
și jale,
Cât vom mai privi zările strâmbe cu ochii deschiși-
sângerânzi,
Cât vom mai tângi după izbăvire — însetoși și flămânzi;
Ce puteri diavolești, ce revărsări gălgânde de lavă
Ar putea știrbi numelui tău inelele de Dumnezeuire și slavă?
Ce vânturi pornite năpraznic ar putea să ne smulgă,
să ne vânture, să ne piardă
Ce mări de foc clocotinde ar fi în stare dreptățile tale
de două ori milenare să le ardă?
Transilvanie, Transilvanie,
Nume de Maică a'ndurărilor, slovă și vers de cazanie,
Până când vor mucezi fluerile cu doinele amorșite în
șerpave,
Până când cu teamă ne-om pleca pentru tine să ne'n-
chinăm la altare*

*Așteptând cu sufletul la gură alte rândueli și alte sfârșituri,
Când pentru tine ne risipim la margini de lume și
răsărituri
Și ne prăpădim feciorii fără scrâșnet, fără zâmbet,
fără ură,
Svârliți ca și grăunțele să incolțească pentru tine'n
altă arătură.*

*Cât vom mai întreba, fără de niciun răspuns, la porți
de tăcere — cât?*

*Cât ne-o mai strânge așteptarea ca o funie udă la gât?
Transilvanie, Transilvanie,
Nume de Maică a'ndurărilor, slovă și vers de cazanie,
Astăzi venim și plecați în rugă, rostimu-ți cucernici
litanie:*

*Noi nu te-am uitat Transilvanie, noi nu te-am uitat
Transilvanie.*

*Nu te-au uitat nici pietrele, nici apele, nici pădurile,
Pentru tine ni-s gândurile multe ca iarba și scânteinde
ca săcurile;*

*Pentru tine pentru numele tău de biblic Ierusalim,
Ne închinăm la icoane, rădem, plângem, suduim,
Pentru izbăvirea ta, zilele câte ne-au mai rămas
Le măcinăm, ca grăunțele în moară ceas de ceas.*

*Nu-ți pregătim tunuri, nu-ți făurim arme,
Nici păsări și cai de oțel ce-ar putea veșnicia s'o darne
Pentru marele și apropiatul praznic la care ne-om
înfrupta cu ochii, visul, gura,*

*Adunăm în noi să crească înaltă și colțuroasă, cât
stâncile ura,*

*Și vom porni cu morții, cu munții, să ducem istoria
mai departe,
Acolo unde-i tinerețe fără bătrânețe și viață fără de
moarte.*

*Transilvanie, Transilvanie,
Nume de Maică a'ndurărilor slovă și vers de cazanie,
Înflorește-ți câmpurile, trezește-ți morții să ne-asculte
de pretutindenea pasul,*

*Tu n'auzi cu limbă de foc și părjol cum s'apropie, ca
Vidma din poveste, ceasul,*

*Tu nu vezi feciorii cum trec prin legende, prin mituri,
scriindu-ți pentru mâne cazanie?*

*Bucură-te cer, bucură-te pământ, — bucură-te minunea
minunilor noastre,*

Transilvanie!

Lucian Valea.

(Țara — Sibiu)

Episcopul Filaret Musta*)

NOTĂ Reproducem articolul de mai jos, publicat în „Buletinul Grădinii Botanice și a Muzeului botanic dela Universitatea din Cluj la Timișoara sub titlul: „Note Biografice: Doi Arhieri români Botanofili“, partea care privește pe Arhiereul Filaret Musta.

Arhiereul român ortodox *Filaret Musta* dela Caransebeș, teolog cu cultură enciclopedică, avea o deosebită dragoste pentru botanică.

Născut dintr'o veche familie de slujitori ai altarului în Văliug, la 23 Martie 1839; și-a fă-

*) Filaret Musta a fost numai arhiereu, vicar episcopesc al eparhiei Caransebeșului. N. Red.

cut studiile la Beiuș, a urmat dreptul la Dobrișin, teologia la Caransebeș și Leipzig, ajungând profesor, arhimandrit apoi episcop al Caransebeșului. În tinerețea sa a petrecut mult în sânul naturii, făcând numeroase excursii prin Munții Semenicului; adeseori mergea pe picioare dela Văliug peste dealuri, peste Borloveni Vechi și Bănia, la Dubova, locul de naștere al bunicului său ¹⁾.

Contactul îndelungat cu natura i-a aprins dorința de a cerceta frumusețile ei. Dragostea sa pentru botanică a căutat să o împărtășească și altora și pentru aceasta Caransebeșenii l-au considerat ca pe un adevărat botanist. Pretutindeni unde avea ocazia spunea celor din jurul său numirile românești și științifice ale plantelor. Avea o deosebită plăcere să colecteze numirile populare din Banat, pe care le-a scris pe marginea cărților sale de botanică.

Numeroasele excursii pe care le-a făcut prin munți, îi dau posibilitatea să cunoască flora țării. Este cu neputință ca el să nu fi cunoscut Masivul Țarcu-Godeanu, deoarece într-o excursie la Turnul lui Ovid (lângă Caransebeș) a explicat însoțitorilor săi, *Dr. C. Corneanu* și Episcopului *Miron Cristea*, patriarhul de mai târziu al României, întreaga configurație a Munților Țarcu, Nedeia, Ceiu și Gugu.

Dr. Consilier eparhial *A. Moacă* își amintește că Arhiepiscopul *Filaret Musta* a făcut excursii în Bucegi pe Omul, împreună cu Arhiepiscopul *Ilarion Pușcariu*, călăuzit fiind de Consilierul eparhial *I. Bartolomei*, de origine din Bran. Tot de o excursie în Bucegi făcută în tovărășia Arhiepiscopului *Musta*, amintea dl. prof. *S. Boșcaiu* și regretatul *Dr. C. Popasu* (medicul care a însoțit pe *M. Eminescu* la Viena).

Musta a fost și pe Ceahlău, fapt care reiese și dintr-o însemnare a sa în care notează numirea moldovenească de crih (crân) pentru *Larix decidua*.

O informație prețioasă ne dă *Dr. C. Corneanu* despre prietenia Arhiepiscopului *Musta* cu basarabeanul *Vasile Stroescu*, cel mai mare mecenat al Românilor, care era iarăși un iubitor al plantelor. Ambii petreceau ceasuri întregi prin Cișmigiu sau prin împrejurimile Bucureștilor, discutând asupra plantelor și întregindu-și cunoștințele de Botanică.

Este interesant că Arhiepiscopul *Musta* nu și-a alcătuit un herbar; îi plăcea mai mult să vadă plantele în natură, în mediul lor, decât uscate în herbar.

Tot ce ne-a rămas dela dânsul, din punct

de vedere botanic, sunt numeroasele notițe pe care le-a făcut în cărțile sale. Biblioteca sa, care cu deosebită amabilitate mi-a fost pusă la dispoziție, spre a o cerceta, de Dr. Consilier eparhial *N. Cornean*, cuprinde lucrări de botanică de autorii: *Grecescu, Panfu, Prodan, Borza, Fonck, Pokorný, Postel*.

Notițele sale din *E. Postel* indică un manuscris care cuprinde plantele după clasificarea lui *Linné*, având și numirea românească. N'am putut afla urmele acestui manuscris.

Cărțile din biblioteca sa ne arată că avea isvoare suficiente de unde să-și însușească cunoștințele botanice.

Cu drept cuvânt Caransebeșenii îl numesc Episcopul botanist.

Boșcaiu Nicolae
(Caransebeș)

Curs de tipic preoțesc

Dincolo de frământările și sbuciumul vieții pământești există mult propovăduita împărăție a păcii, a sufletului. Grija permanentă a Bisericii noastre ortodoxe îi impune acesteia mereu datoria de a canaliza viața omenească spre tiparele împărăției duhovnicești, cristalizată de sfinții Părinți, în epoca patristică, de aur.

Religia ortodoxă a păstrat neschimbate adevărurile de credință și rânduielile Tradiției creștine, întărite de înțelepciunea sfinților Părinți, prin luminarea lor de puterea sfântului Duh.

Preotul nostru de totdeauna este forța regeneratoare, la propovăduirea adevărurilor de credință și disciplină bisericească, păstrate în dogmele și Tradiția ortodoxă. Dar, aceste adevăruri se învață, se practică și trăiesc în ființa creștinului cu ajutorul unor unelte de lucru în via Domnului; cu ajutorul cărților de învățatură și de ritual, păstrate în așezămintele Bisericii noastre.

Acestea au fost gândurile Prea Sfinției Sale Episcopului nostru Veniamin, când a aprobat sub Nr. 4984 C./943, ca în tiparnițele Eparhiei, dr. C. Vladu, prof. la Academia teologică, să scoată o nouă carte cu titlul „Curs de tipic preoțesc“.

În lumea muzicianilor, celce a reușit să pătrundă în tainele muzicii, primește titlul de „maestru“, ceea ce înseamnă, că acest titlu de glorie îi dă dreptul ca în materia lui, cuvântul lui să fie autoritate. Prof. C. Vladu cercetează mereu de 20 ani, cu migală și multă răbdare, evoluția ritualistică bizantine.

Deaceea, tot ce a adunat și a întocmitdân-

¹ Informații primite dela Dr. Consilier eparhial Prot. R. Ancușă.

sul în cele 2 lucrări: „Manual de tipic“ și „Antologhion“, rămân o autoritate în materie de tipic.

Acum ne-a surprins cu o nouă carte; o nouă unealtă de lucru, ce o pune la dispoziția preotului în misiunea lui pastorală și socială.

Cartea „*Curs de tipic preoțesc*“ ieșită săptămâna aceasta de sub tipar, are 210 pagini, format de carte școlară.

Pentruca tipicul să nu-l facă „cel mai mare“ după bunul plac, ci să se aplice uniform la săvârșirea sfintelor taine, precum și la toate ierurgiile, dl prof. C. Vladu a întocmit rânduiala săvârșirii sf. taine și a tuturor serviciilor, ce se cer preotului în viața pastorală.

Până acum am avut păstrate aceste rânduieli în cunoscuta carte „Molitvelnicul“. Dar cartea „*Curs de tipic preoțesc*“ cuprinde mai mult decât titlul ei și decât Molitvelnicul tipărit la București cu litere latine, sau cu litere cirilice, tipărit în tipărițele vechi din țară. Autorul nostru a adunat și întocmit cu multă competență rânduielile de tipic preoțesc și cantoral.

Astfel, în această carte ai la îndemână merusul sfintelor taine și al ierurgiilor, așa cum decurg pentru preot și pentru cantorul dela strană, ceea ce nu am avut până acum în nici o carte de ritual.

Pe lângă rugăciunile, ecteniile și cântările de strană dela serviciile ce le cuprinde, autorul dă toate explicațiile de tipic, cari nu numai că sunt de mare folos pentru preoții tineri și fără practică pastorală, ci fixează definitiv o uniformitate în ritualul ortodox la săvârșirea sfintelor taine și a ierurgiilor bisericești.

Astfel ne dă explicațiile practice pentru înțelegerea unor lucrări ale preotului la rânduiala sfințirii casei, la sfântul Maslu, la rânduiala înmormântărilor, sfințirea pomenilor ș. a.

Cartea, așa cum se prezintă ca și conținut și ca format, se îmbie ca cel mai bun prieten al preotului în viața pastorală și cel mai practic îndrumător al cantorului dela strană, la săvârșirea sfintelor taine și a tuturor ierurgiilor cuprinse în rânduiala Bisericii noastre.

Pentru uniformizarea tipicului preoțesc și cantoral la celebrarea tainelor și la săvârșirea ierurgiilor, pe cari le reclamă viața sufletească a credincioșilor la diferite împrejurări, cartea de față a dlui prof. C. Vladu, se impune dela sine ca o necesitate, pentru sfintele altare și pentru stranele Bisericii noastre românești.

Protodiacon T. Roșca

RECENZII:

Dr. Tiberiu Morariu: ELEMENTUL GERMANIC în TRANSILVANIA,
Timișoara, 1942.

D. prof. univ. Dr. Tiberiu Morariu într'un studiu de 25 pagini, ne dă un istoric al elementului germanic în Transilvania, începând cu așezarea Germanilor (sași) în cetatea mândră a Transilvaniei: aceștia sunt cunoscuți sub numele de „Flandrenses“ sau „Theutonici“, iar sec. XIII-lea „Saxones“, au venit în valuri succesive cei mai numeroși sub Geza II (1141-1161) dela Mosel și Rin.

Situația de privilegiați se întemeiază pe bula de aur 1224 dată de Andrei II-lea, iar la 1486 Matei Corvinul le confirmă administrație autonomă.

Prima organizație politică va fi a Sibiului, cu un comes. (p. 4). În luptele continue cu juzii regali se dezvoltă *puternica lor burghezime*, ale cărei drepturi speciale s'au consolidat în secolul al XIV-lea sub Carol Robert și Ludovic cel Mare (ibid., p. 4). Sașii vor forma un cordon de rezistență la pasurile Carpaților. Principatele Române au avut legături comerciale cu orașele săsești în veacul al XIV și XV. La dieta dela 1291, alături de Secui, nobili, Sași, participă și Românii. *Istoria Sașilor este un ecou al luptelor pentru apărarea dreptului lor național*. Înflorirea economică aduce și o înflorire culturală la Sași. Sașii au suferit mult din partea Ungurilor, în 1848 *St. L. Roth* a avut moarte de martir, fiindcă a îndrăznit să spună, „că limba românească — este aceea a poporului majoritar din Ardeal și nu cea maghiară —“ (p. 7). La 1876 se desființează Universitatea săsească și instituția celor 7 juzi, ca instituție de drept public. Din cauza persecuțiilor continue, ei emigrează 30% în Germania, Austria și Vechiul Regat al României (p. 7).

Sașii prin adunarea dela Mediaș din 8 Ian. 1919, aderă la unirea Transilvaniei cu Regatul României.

În timpul dominațiunii austriace în sec. al XVIII-lea, vine o nouă serie de germani din provinciile Rinului, unii chiar din Alsacia și Lorena, în Banat și regiunea Aradului, Satu-Mare și Sălaj. Aceștia au format un bloc etnic compact, și n'au avut un ideal național concret, de aceea Ungurii nu le-au creat școli naționale, *burghezimea și intelectualii lor s'au ungarizat prin căsătorii mixte, prin școli maghiare etc...*

Așa au dispărut Șvabii din Satu-Mare și Sălaj (p. 9). *În timpul stăpânirii românești, ei s'au putut dezvolta liber.*

Intr'un capitol special d. prof. T. Morariu se ocupă de *răspândirea lor*, dăruindu-ne o statistică grăitoare (pp. 10-14), apoi despre „*Maghiarizarea Germanilor*“, care s'a făcut pe o scară întinsă, prin școală mai ales și prin căsătorii (pp. 14-20).

„*Germanii din Transilvania sub stăpânirea Românească*“, d. prof. T. Morariu, expune desvoltarea Germanilor din România pe toate terețele vieții lor, liberi și independenți.

Dealtfel încă din anul 1878, când se preconiza o monarhie daco-română ei spuneau: că ar dori „*să trăiască mai bucuros într'o unire cu Românii toleranți, decât cu ungerii cei crânceni*“.

„Astăzi, când numeroși Germani se află vremelnice iarăși sub stăpânirea ungurească, ochii lor se îndreaptă spre România, care i-a ocrotit părintește în contra acelor care le furase graiul, credința, dreptul și obiceiurile“ (p. 25).

Studiul dlui prof. T. Morariu „*Elementul Germanic în Transilvania*“, conține multe date prețioase privitor la Germanii din România. La sfârșit, găsim un rezumat în limba germană.

Merită să fie cetit, fiindcă numai astfel putem cunoaște trecutul istoric și geografic al națiunii germane din România.

Prof. C. Rudneanu

Pr. Dr. Marcu Bănescu: „Spre noua ordine socială... - Mislunea muncitorului român“.

[144 pagini - Tiparul Tipografiei Diecezane - Caransebeș - 1943.]

Închinat muncitorului român, paginile lucrării Părintelui Dr. Marcu Bănescu cuprind zece conferințe rostite de Cucernicia Sa în primăvara anului trecut.

Fiind în intimă legătură sufletească cu enoriașii săi — în majoritatea lor muncitori mineri — Cucernicia Sa s'a sesizat de greutatea traiului lor de toată ziua precum și de neînștițele care moenesc în sufletele lor. De aceea, ca un bun cunoscător al ascunzăturilor sufletești, a căutat să aducă, prin vraja graiului, liniștire, întărire, balsam vindecător pe sufletele acelor, rănite de bicornia oamenilor și vitregia vremurilor noastre.

Căldura ce a pus-o în fiecare cuvânt, forma atrăgătoare a expunerii ideilor, desigur i-au adus îmbucurătoare roade. De aceea, dacă rostirea acelor conferințe, în fața unui număr restrâns de ascultători, a dat mult frumoase rezultate, publicarea și, implicit, răspândirea lor în cercuri mai largi, este pe deplin îndreptățită!

...Poporul român, osârduitor frământător al pământului care ne dă, din mila Domnului, pâinea noastră cea de toate zilele, nu are o muncitorime cu tradiție proprie. Metamorfoza, care a fost necesară pentru crearea unei muncitorimi românești, o descrie prima conferință: „Dela ogor la fabrică“ (pag. 9-19) Muncitorilor din fabrici le este atrasă atenția că deși au fost primiți cu brațele deschise de o industrie în plină desvoltare, totuși, sufletul lor „cu toate bucuriile lui, a rămas la vatra satului... Încă două-trei generații, urmașii voștri vor

purta dorul mistuitor al satului și al pământului“ (10-11). Odată încadrați în rândurile muncitorimii, pentru a le desrădăcina complet sufletele prin înstrăinarea de credință și de iubirea pământului, țărani sunt supuși la fel și fel de ispitiri, îndeosebi din partea celor străini de limba și legea noastră (11). Un pasagiu, din pag. 19, îndeamnă cu deosebită căldură la păstrarea credinței: „Rămâneți în Hristos! Chemați-L în toate inițiativele voastre, în toate strădaniile voastre de mai bine și El vă va da cele mai bune inspirații“.

Conferința următoare, „Cartea de temelie a ordinii morale și sociale“, scoate în evidență caracterul de perfect deslegătoare a problemelor sociale a Sf. Scripturi. Într'adevăr, Sf. Scriptură „este cartea care răspunde la toate întrebările spiritului omenesc“ (22). Dar nu numai atât! „Ea ne învață fericirea de a trăi în armonie cu cerul, cu lumea, cu noi înșine“ (24). Fiind universală, ea „răspunde la toate întrebările care preocupă omenirea“ (26). Având mare importanță, și ca mijlocitoare de „înțelegere care duce la dreptate“ (31), trebuie să aprofundăm învățăturile Sf. Scripturi și să luptăm pentru triunful idealului evanghelic în lume.

„Muncitorul venit dela țară, dela ogor, în orașele și centrele industriale, simte că intră într'o lume nouă... în care cu greu poate stabili legături sufletești“ (33). Greutatea singurătății care îl amenință, din această cauză, pe noul muncitor, precum și antidotul ei — prietenia desinteresată a preotului — este desbătută sub titlul: „Prietenii muncitorului“ (33-40). Sunt convingătoare, în această privință, șirele următoare: „Vă simțiți înstrăinați? Singuri? Mergeți fără zăbavă la preot... Pe preot îl găsiți ușor și vă primește oricând. Când închide ușile bisericii, el are deschise, pentru oricine, ușile casei sale“ (36).

Unor acuze, ca aceea că Biserica și „religia ar ține masele de oameni într'un fel de robie sufletească, într'un fel de orbire sufletească sau, după expresia unuia dintre întemeietorii bolșevismului rusesc, că religia ar fi „opiu pentru popor“ (14-45); că „creștinismul afirmând și predicând masele umilința, ascultarea, răbdarea, disprețul bunurilor pământești, etc., a creat o lume de înfrânți, cu mentalitate de sclavi și a îngăduit câtorva profitori și răi, să se ridice deasupra celor mulți și să-i exploateze (45), autorul, în conferința „Religia creștină nu este opium pentru popor“, le răspunde, zicând, că pentrucă „urât lucru este înaintea Domnului lăcomia și furtul... Biserica... protestează împotriva acelor, cari fără omenie și frică de Dumnezeu, își fac averi din truda altora“ (46).

Reproșurilor care i se fac „moralei creștine că ar fi adoptat, din morala mozaică a Vechiului Testament, o concepție înjositoare și pesimistă despre muncă“ (53) le răspunde, prin însuși titlul ei, conferința: „Munca nu este un blestem ci o binecuvântare“ (53-61). În adevăr: „Porunca de a munci, este pentru om o datorie față de sine însuși și o misiune înaltă față de natura peste care a fost pus. Spre acest scop a binecuvântat Dumnezeu pe om, instituindu-l domn al naturii“ (55).

Revendicările muncitorești, cauzele de totdeauna ale luptei dintre muncitorime și burghezie, sunt tratate pe larg în conferința „Vrednic este muncitorul de plata sa“ (62-78). „Hrana, îmbrăcămintea și locuința sunt cele dintâi și cele mai elementare revendicări omenești“ (63-64), de aceea, centrul tuturor revendicărilor rămâne, pe lângă timpul de lucru reglementat și îmbunătățirea condițiilor de muncă, „răsplata muncii sau salarizarea“ (64). Sf. Scriptură „pomenește stăpânilor și pa-

tronilor sau societății să se poarte cu dreptate față de muncitori" (72), de aceea, „muncitorul... trebuie să-și primească... plata sa" (73). Ca o mamă bună și îngrijorată, „Biserica a intervenit prin slujitorii ei, pentru respectarea drepturilor muncitorilor" (77)!

Raporturilor dintre patroni și muncitori, le este dedicată conferința „Demnitatea muncitorului" (78-90). Deși „legile omenеști pot constrânge" încât „patronul respectă, temându-se de legi, demnitatea și „drepturile de onoare" ale muncitorului" (84), totuși, numai iubirea lui Hristos este singura forță în stare să înlăture toate conflictele sociale" (85).

Fără îndoială că, după cum arată titlul conferinței următoare, „Rolul cultural, național și social al Bisericii" (91-111) a fost și va fi de capitală importanță în viața poporului nostru. Măcar că nu ne putem închipui activitate spirituală omenească, care să nu fie în legătură, directă sau indirectă, cu Biserica sau religia creștină, totuși, după cum se afirmă, „oamenii... trebuie să se scape de toate formele religioase, ca de o haină prea mică" (91). Dacă această afirmație a găsit urechi ascultătoare la alte popoare, nu va găsi nicicând la noi, căci „Cultul Bisericii noastre ortodoxe, așa cum este el, este al nostru, este semnul nostru, după care ne cunoaștem ca români și creștini, printre celelalte neamuri și confesiuni. El este chiagul unității noastre românești... Biserica și poporul românesc s'au născut deodată. Au trăit și au suferit împreună. Și împreună trebuie să-și ducă existența peste veacuri" (99-110).

Caracterul anational și pornirea de dușmănie contra Bisericii noastre strămoșești, îl desvâlue paginile conferinței: „Sectele religioase sunt o primejdie socială și națională". Compacta constituție național-creștină a sufletului țaran-muncitorului român, trebuia despicată prin vârerea unei pene. Pentru ajungerea acestui scop, stătea la dispoziție un mijloc ideal: sectarismul. Prin fărâmițarea Bisericii (în „biserițe" sectare), se conta pe slăbirea puterii ei prin care ar fi fost deschisă calea spre o completă anarhie religioasă, plăcută anumitor interesați, străini de sufletul nostru. Exemplele, de-acum istorice, înșerate în această conferință, sunt concludente și pline de adânci învățături!...

Ca o încoronare a străduinței autorului, de a arăta calea de urmat la zidirea noii ordini sociale care va trebui să se cristalizeze în urma uriașei înțeleștări a armatelor de pe întreg rotogolul pământului, lucrarea se încheie cu conferința: „Misionarismul muncitorului român" (134-142). Cu toate că problema reorganizării societății postbelice pare grea de rezolvat, ea își are totuși deslegarea: „Numai virtuțile creștine pot realiza o împăcare socială, un echilibru între neomenoasa pornire de exploatare a celor bogați și mocnirea de revoltă a masselor proletare... Cu cât omenirea va trăi mai aproape de Iisus, cu atât va spori dragostea ei. Și în această dragoste se realizează, în condițiile cele mai bune, libertatea, egalitatea și frățietatea dintre oameni" (135). Această conferință, se încheie cu inimosul îndemn: „Voi (muncitorii) trebuie să fiți misionari ai iubirii lui Hristos în lume, prin care trăim și clădim o viață nouă. Folosiți forța voastră organizată și solidară, spiritul vostru dinamic și combativ, pentru biruința idealului creștin în lume! Luptați cu tot entuziasmul pentru legea străbună și va triumfa lupta voastră!" (142).

...Lectura, pe îndelete, a paginilor frumoasei lucrări a Păr. Dr. Marcu Bănescu, impune câteva constataări, pe cât de măgulitoare, pe atât de adevărate.

Raritatea citatelor din opere tratând probleme stând

în legătură cu cele din „Spre noua ordine socială", ca, caracterizează cartea drept o lucrare lipsită de compilațiuni ieftine și locuri comune, dovedind ea, de-o parte, munca migăloasă depusă la scrierea ei, iar de altă parte, o înaltă originalitate, greu de găsit în tipăriturile contemporane.

Deasemenea pecetea clarității, pe care o poartă, îi mărește mult valoarea, făcându-o lesne de înțeles oricărui cititor.

Acestea, precum și viața puternic pulsândă în fiecare șir al ei, recomandă dela sine cartea spre folositoare cetire atât preoților și învățătorilor dela sate și din centrele industriale, cât și, cu deosebire, mult iubitorilor noștri frați muncitori români!

D. L.

Ș T I R I

„Renașterea" la 20 de ani. La 1 Septembrie 1943 s'au împlinit exact 20 de ani de când a apărut cel dintâi număr din revista „Renașterea", organul eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului. Cititorul ei și al altor mari și importante opere din Cluj, episcopul de pie memorie Nicolae Ivan, a fost un mare organizator. De numele său se leagă așa zicând renașterea întregii episcopii. În mai puțin de trei ani dela reînființarea episcopiei, el reuși să scoată și o foaie intitulată așa de nimerit „Renașterea". Slova acestui modest organ oficial a împărțit în primii ani de apariție, dorita limbă și cultură românească în inima Ardealului nostru... În haină de sârbătoare a apărut deunăzi „Renașterea" la împlinirea alor 20 de ani de apariție. Cu deosebirea că astăzi oficiosul Episcopiei Clujului apare refugiat în Alba-Iulia. Pe hârtie velină Nr. 23 apare, în 14 pagini, publicând o seamă de articole, între cari unul „Pentru Renașterea" semnat de Prea Sfințitul nostru Episcop Veniamin.

Dorim, într'un gând cu P. S. Sa și cu toți prietenii Renașterii ca ea să fie cât mai curând buciom al izbăvirii fraților noștri din Ardealul de Nord!

Distincție în eparhia Clujului. Prea Sfințitul Episcop Nicolae Colan al Clujului, apreciind pilduitoria răvnă și jertfelnicia întâului său sftenic dela Vicariatul Alba-Iuliei, a P. C. Protopop-vicar Al. Baba, l-a cinstit cu dreptul de a purta Crucea de protopop stavrofor. O fericită coincidență face ca înalta distincție să vină tocmai la împlinirea vârstei de 50 ani a P. Cuc. Protopop Al. Baba.

Sincerele noastre felicitări!

Cercul religios Mătnicul-mare s'a întrunit în ședință Duminecă, 5 Septembrie a. c. în Măciova. S'a oficiat sf. Liturghie de soborul preoților: I. Drăghina, I. Borlovan, B. Borlovan. Gh. Corneanu și R. Olariu. A predicat pr. I. Drăghina despre virtutea iubirii, cu reflecțiuni asupra situației de astăzi a omenirii. Participarea autorităților comunale, precum și a învățătorilor cu școlarii frumos încolonați a făcut bună impresie asupra credincioșilor. La ședința intimă s'a citit comunicarea preotului Gh. Corneanu despre „cauzele sociale ale alcoolismului". În cadrele Vecerniei, oficiată de acelaș sobor preoțesc, a conferențiat preotul Ioan Borlovan despre „fericirea vremelnică și cea vecinică".

Italia a încetat ostilitățile împotriva forțelor anglo-americane. În ziua Sfintei - Marii, 8 Sept. 1943, șeful guvernului italian Mareșalul Badoglio prin radio a adus la cunoștință că poporul său a capitulat înaintea forței covârșitoare a inamicului. Cererea de armistițiu necondiționat a fost acceptată de Generalul Eisenhower la 3 Septembrie 1943. Totuși comunicarea s'a făcut cu 5 zile mai târziu. În legătură cu această nouă stare de lucruri, aflăm că Croații au ocupat Dalmația; tot așa se spune că guvernul fascist ar fi timbrat fapta actualului guvern drept trădare pe care fasciștii nu o acceptă.

Mulțumită publică. În numele sfintei biserici din Crușovăț aduc mulțumiri dlui primar al orașului Caransebeș Dr. Isac Rădulescu fiu al comunei pantru dania de 1000 Lei. Totașa aduc mulțumiri d-nei Magdălena Ursulescu din Cuptoare care a donat pe seama acestei sfinte biserici o „Evanghelie” în valoare de 12.000 Lei. Bunul Dumnezeu să însemne faptele bune ale credincioșilor evlavioși! *Pr. Nicolae Goanță.*

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 3755 C 1943

NOTĂ OFICIALĂ

Pentru intensificarea propagandei religioase-culturale, **Librăria noastră diecezană a comandat dela Institutul Biblic cărțile și broșurile următoare:**

Epistolie către creștinii ortodocși	15 Lei
Unde-i iubirea acolo-i Dumnezeu	15 „
Viața și faptele părintelui Grigorie Dascălul	10 „
Trei pustnici	10 „
Doi moșnegi la Ierusalim	20 „
Pomenirea în rugăciune a viilor și morților	20 „
Crășma trează	15 „
Povestiri de crăciun	10 „
„ „ paști	15 „
Bisericiuța Neamului poeme de D. Munteanu	150 „
Înapoi la sfintele canoane de Diacon Gh. Soare	20 „
Război sau pace de Protop. Dr. V. Vasilache	25 „
Temeiurile Scripturistice ale distincției dintre Episcop și presbiter	50 „
Călăuză creștinului ortodox de I. P. S. S. Nicodim	25 „
Catehismul Creștinului Ortodox de Irineu	30 „
Preotul și îngrijirea bolnavilor	60 „
Studiu cu privire la Parusie (A doua venire)	180 „
Vestmintele liturgice	120 „
Preoți de mir	120 „
Apologeți creștini	90 „
Mitropolia în dreptul canonic ortodox	100 „
Lumina lumii	250 „
Forma de conducere în Biserica creștină în primele 3 veacuri	250 „
Există suflet?	36 „
Mitropolitul Athanasie Mironescu	180 „
Ortodoxia vol. I.	200 „
Sufletul preotului în luptă cu ispitele	250 „
Rostul Parastaselor	50 „
Sf. Liturghie pe înțelesul tuturor	50 „
Cinstirea sfințelor icoane	4 „

Fiilor ascultați de părinții voștri	4 „
Sfaturi către miri	4 „
Despre post	4 „
Sfinților apostoli	4 „
Despre beție	4 „
Cinstirea Sfinților și a moaștelor lor	4 „
Despre cruce și închinarea la răsărit	4 „
Duh și viață nouă	4 „
Rugați-vă pentru vrăjmașii voștri	4 „
Pentru care pricină s'a botezat Domnul Hristos	4 „
Divorțul	4 „
Despre credință	4 „
Despre învierea morților	4 „
Viața Cuviosului Simeon Pustnicul	4 „
Noi nu suntem stăpâni ai averilor noastre	4 „

Cărțile se comandă direct dela Librărie și ar fi de dorit ca preoții să întreprindă o propagandă între credincioși, arătând că aceste cărți se pot obține pentru un preț derizoriu. Deasemenea, să se atragă atenția Oastei Domnului și a membrilor soc. Sf. Gheorghe asupra acestor cărți și broșuri, ziditoare de suflet.

Caransebeș, în 12 Iulie 1943.

Episcop:
† **VENIAMIN**

Consilier referent:
Nicolae Cornean

Concurs

În baza decisului Venerabilului Consiliu eparhial Nr. 5590 B ex 1942, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”, pentru ocuparea postului de preot din parohia nou înființată de sub clasă din comuna **Știnăpări**, protopopiatul Bisericii-Albe.

I. Beneficii:

1. Sesiunea parohială în extindere de 6 jugare fânaș.
2. Venitele stolare uzitate.
3. Neîfiind casă parohială, comitetul parohial se obligă a se îngriji de locuința preotului și a plăti chiria până când se va putea zidi o casă parohială.

II. Indatoriri:

Preotul ales este obligat a-și îndeplini toate datorițele preoțești și pastorale, a predica regulat în fiecare Duminică și sărbătoare și a catehiza la școala primară, fără nici o altă remunerație.

Toate impozitele după beneficiile de mai sus cad în sarcina preotului ales.

Ceice doresc să ocupe acest post, întrucât vor avea binecuvântarea Prea Rfînției Sale Episcopului eparhial, să-și înainteze cererile consiliului parohial ort. rom. din Știnăpări, prin Prea Onoratul Oficiu Protopresbiterial al Bisericii-Albe în Răcăjdia.

Reflectanții se vor prezenta, pe lângă prealabila în-cunoștințare a Prea On. Domn protopresbiter tractual, în vreo Duminică sau sărbătoare, în școala primară din loc unde se săvârșesc deocamdată serviciile divine, spre a-și arăta dexteritatea în cânt, tipic și oratorie, însă nicidecum în ziua de alegere.

Știnăpări, din ședința consiliului parohial, ținută în 28 Februarie 1943.

Președinte:
Pr. Pavel Coadă

Secretar:
Ioan Isvernar

În conțelegere cu Oficiul protopresbiterial ort. rom.

Ioan Oravițan
protopop

Concours

În baza decisului Venerabilului Consiliu eparhial Nr. 3272 B 1943, se publică din nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”, pentru ocuparea postului de preot în parohia de cl. I-a din comuna **Margina** cu filia Zorani, protopresbiteratul Făgetului, parohie devenită vacantă prin pensionarea pentru limita de vârstă a preotului Serafin Băian.

I. Beneficii:

1. Sesiunea parohială în întindere de 32½ jug. cadastrale.
2. Un intravilan în întindere de 1 jug. cadastral.
3. Birul parohial uzitat (20 Lei anual de Nr. de casă și 1 Kg. fasole), cari se ridică la umblarea cu sf. Cruce; ½ la Ajunul Botezului și ½ la Înălțarea sf. Cruci.
4. Venitele parohiale benevole.
5. Nefiind casă parohială preotul ales se va îngriji singur de locuință.

II. Indatoriri:

Preotul ales este obligat a-și îndeplini toate datorițele preotești și pastorale, a predica regulat în fiecare Duminică și sărbătoare și a catehiza la școala primară fără nici o altă remunerație, atât la materă cât și la filie.

Toate impozitele după beneficiile de mai sus cad în sarcina preotului ales.

Ceice doresc să ocupe acest post întrucât vor avea cvalificația recerută pentru parohii de cl. I-a, precum și binecuvântarea P. S. Sale Episcopului eparhial, să-și înainteze cererile adresate consiliului parohial ort. rom. din Margina, prin Prea On. Oficiu protopopesic al Făgetului.

Reflectanții se vor prezenta, pe lângă prealabila încunoștiințare a Prea On. Domn protopresbiter tractual, în vreo Duminică sau sărbătoare în sfânta biserică spre a-și arăta dexteritatea în cânt, tipic și oratorie, însă nicidecum în ziua de alegere.

Margina, din ședința Consiliului parohial ținută la 18 Iulie 1943.

Președinte:
Pr. Ioan Șerban
adm. paroh.

Secretar:
Ioan Barboniu

Nr. 392/1943.

În conțelegere cu Oficiul protopopesic

1-3

Ioan Munteanu
protopresbiter

Concours

În baza ordinului Venerabilului Consistor Eparhial Nr. 1525 B. ex 1943 din 5 Aprilie 1943 se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pentru ocuparea postului de paroh la parohia de cl. I din comuna **Deliblată**, devenită vacantă în urma răposării preotului Traian Popoviciu.

I. Beneficii:

1. Sesiunea parohială în estindere de 33 jugere și 24 st. p.
2. Birul parohial 1 Dinar după juger, încasat anual prin epitropia parohială.
3. Venitele stolare uzitate.

4. Casă parohială nefiind, comitetul parohial se obligă a închiria pe timp de 3 ani locuință parohului, iar după expirarea acestui termen nou alesul preot se va îngriji de locuință.

II. Indatoriri:

Preotul este obligat a-și îndeplini toate datorițele preotești și pastorale predicând regulat în Dumineci și sărbători. Va catehiza la școala primară fără nici o altă remunerație.

Toate impozitele după beneficiile de mai sus, cad în sarcina parohului ales.

Cererile de concurs provăzute cu documentele cvenite, precum și binecuvântarea P. S. S. Episcopului diecezan adresate comitetului parohial din Deliblată se vor înainta Oficiului protopresbiterat din Satul nou (Ban. Novoselo).

Reflectanții se vor prezenta cu încuviințarea proto-popului în vre-o Duminică sau sărbătoare în sf. Biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie, însă nicidecum în ziua alegerii.

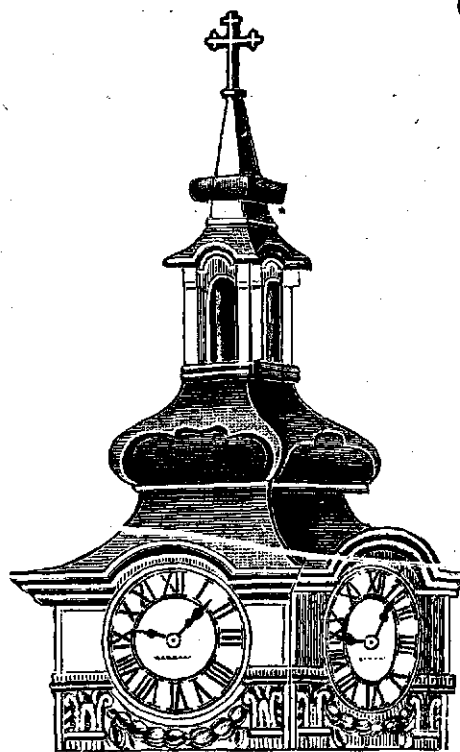
Deliblată din ședința comitetului parohial ținută la 9 Mai 1943.

președinte,
Jurjovan Ion

notar,
Gogoșă Gheorghe

În conțelegere cu mine.

Victor Popoviciu
protopop

CONSTRUESC
CEASURI
DE
BISERICI

Montări și reparațiuni

Modific pe cele
de sistem ve-
chii, în tragere
dela 24 ore, la
8 zile

Referințe des-
pre lucrări exe-
cutate la mai
multe biserici

IONEL CIOLOCA

REȘIȚA U. D. R. Poarta 14 (Domiciliul: Str. Micu Clain Nr. 41)